

[image](#)

עורכת: ענבר בן-יאיר (משגב)

מידעון (ניוזלטר) מספר 378: יוני 2025 (1)

חדשות האיגוד

מתכננות ומתכננים יקרים.ות,

בימים אלה מתנהל ברשתות החברתיות שיח ציבורי, שרבות ורבים מאיתנו עדים.ות לו, העוסק במערכת התכנון, החזון המנחה אותה, ההתנהלות בשטח ולכן פניה. דיון שכזה הינו חשוב וחיוני, ונדרש מדי תקופה מחדש לאור המציאות המשתנה ומורכבותיה. הגנה על איכות התכנון והמבנה הדמוקרטי של מערכת התכנון חיוניים להמשך העשייה התכנונית בישראל, לחברה ולעיתיד המדינה. דיון שכזה, חשוב שייערך בצורה מסודרת ומכבדת; ובעיקר תוך הגנה על עולם התכנון ומקצועיותו מפני פוליטיזציה. איגוד המתכננים רואה חשיבות רבה בעריכת דיון זה.

בשם כל חברות וחברי האיגוד אנו מברכות את חברתנו פרופ' טובי פנסטר, סגנית היו"ר של האיגוד, לרגל פרישתה מאוניברסיטת תל אביב שם פעלה ולימדה במשך שלושים שנה, והיותה מוקד ידע והשראה לדורות רבים של סטודנטים. בשבע השנים האחרונות, לצד היותה מרצה וחוקרת, משמשת טובי כסגנית יו"ר האיגוד, ופועלת לחיבור עולם האקדמיה ולהעמקת ולהרחבת העשייה באיגוד ולמענו. אנו מאחלות לטובי הצלחה רבה בהמשך דרכה ומקוות שתעמיק עוד את פעילותה באיגוד בשעות שהתפנו.

עוד בגיליון: טור דעה של פרופ' נורית אלפסי על התנהלות מערכת התכנון; "מה הדיבור" שעוסק בגיליון החדש של הפורום למחקרי גאוגרפיה באוני' בן גוריון, המתמקד באזוריות החדשה בישראל; ומדור חדש - "יש תגובה" - ובו תגובה לטורו של שעה רונבלום מן הגיליון הקודם על תכנון מופרד בחברה החרדית.

בנוסף, אנו מזכירות שעדיין ניתן להירשם לערב העיון (הפרונטלי) שיתקיים ביום ה', 19.6.25 בנושא "מהטבע אל התכנון: הערכת מצב הטבע בישראל כבסיס לעשייה תכנונית", בשיתוף עם המארג – התכנית הלאומית להערכת מצב הטבע, אוניברסיטת ת"א והמוזיאון לטבע ע"ש שטיינהרט באוני' ת"א, שם גם יערך הארוע. [לפרטים נוספים והרשמה.](#)

הרשמה/חידוש חברות ניתן לבצע [כאן](#). כדי להישאר מעודכנים בשלל הפעילויות והאירועים של האיגוד, אנו ממליצות לעקוב אחרינו [בעמוד הפייסבוק שלנו](#) וכן באתר האיגוד.

בברכת חג מבורך לחברינו החוגגים את חג הקורבן
ובציפייה לחזרתם בשלום ובמהרה של כל החטופים והחטופות.

תמי ורחל

image

להרשמה

הוספה ליומן:

image

איגוד המתכננים מברך את חברתנו

פרופסור אמריטה טובי פנסטר

לרגל פרישתה מאוניברסיטת תל אביב

בשבע השנים האחרונות, לצד היותה מרצה וחוקרת, שימשה טובי כסגנית שותפה של יו"ר האיגוד. בכובעה הכפול הזה פעלה טובי לחיבור עולם האקדמיה לפרקטיקה ויזמה כנסים ומחקרים בנושאי תכנון. טובי פעלה לאישור תכנית הלימודים לתכנון ועיצוב עירוני ואזורי, ע"י ועדת לימודי הליבה של איגוד המתכננים, כך שבוגרי התכנית יהיו רשאים להירשם כמתכננים בפנקס המתכננים וכחברי האיגוד; הובילה וערכה מחקר על מעמדו המקצועי של המתכנן בשש מדינות דומות לישראל - דו"ח מעמד המתכנן ואיגודי המתכננים בעולם. המחקר שהצביע על המרכיבים העיקריים המגדירים את הפרופסיה שלנו ותפקידם של איגודים מקצועיים, עיצב את פעילות האיגוד לשנים קדימה.

טובי פעלה ופועלת עד היום, בהובלת תהליכים משמעותיים שפתחו את הדרך להעמקת ולהרחבת העשייה באיגוד. ביניהם יצירת שיתופי פעולה חדשים, קידום פעילות מחקרית והובלת מחקר רחב יריעה שעסק בהיבטים שונים - תכנוניים, חברתיים וארגוניים של תהליכי התחדשות עירונית, בקנה המידה השכונתי. כל זאת, לצד עמידה בחזית העשייה לקידום מעמד המתכנן.

באוניברסיטת תל אביב, טובי פעלה ולימדה במשך שלושים שנים והיותה מוקד ידע והשראה לדורות רבים של סטודנטים, אותם טיפחה בשנותיה באקדמיה.

איגוד המתכננים מאחל לה הצלחה רבה בהמשך דרכה ועוד שנים רבות של פעילות משותפת ועשייה בנוף התכנון הישראלי.

image

טור דעה

המנגנון: על תכנון, אחריות ואובדן תקווה

מחשבות בעקבות דברי ראש מינהל התכנון בתכנית "המנגנון"

מאת: נורית אלפסי

גם השבוע הביא עמו ימים קשים, אך דווקא [הראיון שערך שאל אמסטרדמסקי בתכנית "המנגנון" עם רפי אלמליח](#), ראש מינהל התכנון, גזל את רגע התקווה שחיפשתי. אלמליח, בתפקידו רק שלוש שנים, ממשיך את מדיניות התכנון השבלונית שהוביל ברמ"י שנים ארוכות. הראיון איתו הוא מופת של התנערות מאחריות והבטחות ריקות.

את תמונות שכונות המגדלים האחידות שהוצגו בתחילת המפגש – הברקה מוצלחת של אמסטרדמסקי – אלמליח פטר בקלות: "היה משבר דיור", "היזמים בוחרים במה שמוכר". כך, ללא כתובת או אחריות, "נוצר מצב עגום". גם בתחום התשתיות, ש"לא טופלו", הוא הבטיח שינוי, אם כי לא ברור איך ייצר אותו: הכשל התחבורתי, למשל, נובע מהעובדה שכל השכונות שתוכננו ונבנו בין השנים 1990-2020 הן שכונות בלון, שיש בהן מספר מועט של כניסות ויציאות (בהשוואה לעשרות כניסות ויציאות לשכונות שתוכננו לפני קום המדינה). הכישלון התכנוני הזה (כמעט ש)אינו בר תיקון.

לטענת אלמליח, משבר הדיור הסתיים – "80 אלף דירות לא נמכרו". הראיון התעלם מכך שמחירי הדירות שנבנה בקרקע המדינה גבוהים משמעותית ממחירי דירות בעיר בה הוקמו. כלומר, בשלושים השנים האחרונות רמ"י, משב"ש ומינהל התכנון היו אלה שהעלו את מחירי הדיור, ועוד בקרקע הציבורית. האם הדבר ישתנה? מינהל התכנון ייצר מלאי עצום של כמיליון יח"ד בתוכניות מאושרות, כך שהפצה התכנונית הזו עדיין מתקתקת.

נושאים מהותיים לא עלו כלל: הצפיפות הנמוכה של השכונות החדשות (כ- 15,000 נפש לקמ"ר), ההכנסות האדירות של המדינה ממכירת קרקע (40-30 מיליארד ₪ בשנה ממוצעת), והפערים החברתיים העמוקים בין מרכז לפריפריה. גם ההחלטה התמוהה להקים סדרת יישובים חדשים בנגב מוסברת בכך ש"לא כולם רוצים לגור בעיר גדולה וצפופה". נו, באמת.

למרות שאלמליח מתגאה בתכנית מרחבית חדשה וחשיבה אזורית, הוא מתעלם מכך שהתכנון בפועל ממשיך להתנהל ברמה נקודתית, מונע מהון ופוליטיקה. לכן, תיקון מערכת התכנון חייב להיכנס לרשימת התיקונים החברתיים הקריטיים בישראל – כדי שתחזור התקווה לעתיד אזרחי מתוקן.

מאמרה המלא של נורית אלפסי בנושא פורסם באתר איגוד המתכננים.

פרופ' נורית אלפסי היא ראש המגמה לתכנון ערים באוניברסיטת בן גוריון, חברה בוועד של איגוד המתכננים, באגודה הגאוגרפית הישראלית ובוועד המנהל של סיכוי-אופוק.

למאמר המלא

image

מה הדיבור: תוכן על תכנון

בלוגים, ספרים, ערוצים, פודקאסטים וכל מה שחשוב בתכנון - והפעם:

Geography Research Forum:

TOWARDS NEW REGIONALISM IN ISRAEL

Vol 44 No 1 (2025)

מאת: אבינועם מאיר

כתב העת [Geography Research Forum](#) פועל ברציפות משנת 1980 במחלקה לגאוגרפיה ופיתוח סביבתי באוניברסיטת בן גוריון בנגב, והוקם ככתב עת בינלאומי מבוקר-עמיתים, חנימי ופתוח לכל קורא, לתועלת הקהילה הגאוגרפית הבינלאומית וזמין, מאז 2015, במתכונת דיגיטלית. בשני העשורים האחרונים מתמחה GRF בגליונות נושא, רובם המוחלט בינלאומיים, אליהם מוזמנים עורך/ת אורח/ת ומחברים/ת מכל רחבי העולם. במהלך השנים השתתפו ב-44 גליונותיו מאות חוקרים, עורכים, מעריכי מאמרים וסוקרי ספרים ידועי שם מישראל והעולם.

הגיליון הנוכח (מס' 44), **Towards New Regionalism in Israel**, בעריכת האורח ד"ר יצחק (קיקי) אהרונביץ', בנוי הפעם על טהרת הישראליות. הגיליון עוסק בנושא האזוריות החדשה בישראל, המעורר לאחרונה עניין רב מאד בחוגי הפיתוח והתכנון האזורי, כמו גם המחקר האקדמי, ברחבי העולם ובמיוחד במערב אירופה.

עניין זה מתעורר לנוכח כישלון של גישות אזוריות קודמות לתת מענה, לא רק לדינמיקה האזורית המואצת בשטח והטכנולוגיות (סייבר, אנרגיה ואחרות) הרבות השוטפות את חיינו, אלא גם לנוכח תפיסות אקדמיות ביקורתיות על מהותו של אזור והתפתחותן של תפיסות חדשות, בעיקר יחסותיות, להבנת אזור. בישראל מקבל הנושא ממד מורחב לנוכח הצורך בחשיבה אזורית חדשה בשיקומם של אזורים עוטף עזה וגבול לבנון, לאחר מלחמת שביעי באוקטובר.

הגיליון מארח מגוון נושאים, ביניהם מאמרים העוסקים בתכנון על אזורי - כמו איתי בארי שבוחן את עליית האזוריות החדשה בשלטון המקומי בישראל; ליאת סווין בן שושן ובת-אל יוסף רביד שמציעות מפת חלוקה אזורית חדשה לישראל; ותומר דקל, אורי אילן ובנו כהן שעוסקים בעמודי התווך של תכנון האסטרטגי האזורי בישראל.

לצידם, מאמרים בנושא חשיבה אזורית במרחבים ספציפיים – בהם בתיה רודד ורויטל ברלינשטיין שדנות בצורך בשינוי התפיסיה המוניציפלית לגבי ערד והנגב המערבי; דבורה אברמזון שעוסקת בפיתוח כלכלי בחבל "תקומה"; גליה לימור-שגיב, עדי וולפסון ואופירה איילון שכותבות על תכנון בר-קיימא בנגב המערבי; ונועה אבראל-אבני ומירי לביא-נאמן שעוסקות בשינוי תפיסת המקום בכפרי הבדואים בנגב.

המעוניינים להצטרף ולערוך גיליון מיוחד [מוזמנים לפנות](#) לעורך הראשי, פרופ' אבינועם מאיר.

לכתב העת

image

תכנון עירוני הוא דווקא כן הנדסה חברתית ד"ר עדו קליין

תכנון של הפרדה "שווה אך נפרדת" יצריך סבסוד עצום (כפי שנדרש כיום בערים חרדיות) ולא יאפשר שיח על ערכים משותפים. כאשר סט הערכים מוכתב לרוב על ידי החזקים ביותר בלבד בצד אחד, מול קהילות שוות בצד השני – נשללת האפשרות למצב מקיים בטווח הארוך, שכן היעדר ראייה מערכתית בין צורות החיים השונות לא מאפשרת תכנון של מערכת עירונית מקיימת.

ככל שאנו מקבלים את המרחב המתוכנן כמרחב הקיים במדינה דמוקרטית, כלל הצדדים צריכים לקחת הנחה זו כמושכלה ראשונית. צורות חיים הנוצרות על ידי תכנון לחברה החרדית, שמאפשרות שליטה קהילתית חזקה מדי הבאה במקום המדינה ולא משתתפת בהנחות הבסיס שלה (כמו דמוקרטיה), לא יכולה להתקיים בתוך ישות מדינתית אחת בטווח הארוך.

עדו קליין, מתכנן תחבורה, בוגר תואר ראשון בפכ"מ, תואר מוסמך בגאוגרפיה ותכנון עירוני מהאוניברסיטה העברית ותואר ד"ר בגאוגרפיה מאוניברסיטת בן גוריון. בין היתר עדו הוא רכז בשולחן עגול מודלים, גוף המלווה ומבקר את פיתוח ותחזוקת המודלים התחבורתיים בישראל.

בטור הדעה שפורסם [בגיליון 377](#), שעה רזנבלום הפנה זרקור לאיכות התכנון בשכונות החרדיות, תוך שהוא מתמקד בצידוק לתכנון הממוקד לציבור החרדי בלבד. שעה טוען כי:

1. הצדדים ממילא רוצים בהפרדה
2. ההפרדה צריכה להיות מלווה בחיבור שיאפשר לחרדים להתפרנס
3. אין זה תפקידם של מתכננים לעסוק בהנדסה חברתית.

אבקש להתייחס לטענתו השלישית ולטעון דווקא כנגדה - מתכננים עירוניים הם הם מהנדסים חברתיים. המרחב בונה את האדם, שבונה קהילה, שמעצבת את המרחב. כלומר, אין תכנון נטול ערכים והם הם שמעצבים צורות התנהגות ותפיסות של החיים במרחב – כל תכנון טעון ערכים, וגם תכנון שדוגל בהפרדה - בטח כאשר על פי הנחתו של שעה, היא משהו שהציבור רוצה בו - מניח בתוכו סט של ערכים שמייצר בעקבותיו חברה הפועלת במסגרתו ולאורו. כך שלמעשה כל תכנון הוא הנדסה חברתית ברמה מסוימת.

גטאות מופרדים אינם מאפשרים יצירה של סט ערכים משותף, שכן הם מפרידים בצורה הרמטית בין קהילות ולא מאפשרים זרימה של מידע או ערכים ביניהן.

רוצים להגיב על טור הדעה? לכתוב טור משלכם?
כתבו לנו: מדור "יש תגובה" במייל - igudm1@gmail.com

יש לכם משרה רלוונטית למתכננים.ות?

image

לפרסום מודעת דרושים.ות, יש לפנות למזכירות
האיגוד במייל, עם ציון פרטי המשרה המלאים
igudm1@gmail.com

לצפייה במשרות המוצעות כעת, היכנסו לקישור:

ללוח המשרות

מעורבות, עדכונים, קולות קוראים, כנסים ואירועים

לצפייה בכל האירועים ליחצו למטה על

[see entire message](#)

השלטון המקומי בישראל: בין תמורות לאתגרי ה-7

באוקטובר

האוניברסיטה הפתוחה

image

image

הציבור מוזמן לאירוע השקה לרגל צאתו לאור של הספר

השלטון המקומי בישראל: מבט רב-תחומי

בעריכת פרופ' יגיל לוי וד"ר רונן בן-אריה.

ההשתתפות ללא תשלום, על בסיס הרשמה מראש.

יום שני, 9 ביוני 2025, 19:15-16:00

קריית האוניברסיטה הפתוחה, אולם צ'ייס

לפרטים והרשמה

הוספה ליומן:

על הקצה: אדריכלות נוף בצוק העיתים

האיגוד הישראלי של אדריכלי הנוף

image

הכנס השנתי ה-21 של איגוד אדריכלי הנוף מציע מבט רחב ועמוק על העשייה המקצועית בעידן של שינוי. דרך סדרת מושבים מגוונת, נבחן בכנס כיצד נופים משתנים מול מציאות משתנה, שיקום נופים פגועים על רקע מצב המלחמה, תכנון במרחבי קצה של החברה הישראלית ועוד.

12-13 ביוני, 2025

ביתן 10, אקספו תל אביב

לפרטים והרשמה

הוספה ליומן:

כנס שנתי: מרחבים של צמיחה

המועצה הישראלית לבנייה ירוקה

image

image

הכנס השנתי של המועצה הישראלית לבנייה ירוקה יוקדש השנה להתמקדות בחשיבות העמוקה של תכנון ובנייה, המשפיעים לא רק על הסביבה הפיזית אלא גם על חיי הקהילה ועל תחושת השייכות והביטחון במרחב הבנוי.

הנחה לחברי איגוד המתכננים! 5% הנחה לקניית כרטיס לכנס!

קוד קופון: 336586

יום שני, 16 ביוני 2025

ביתן 10, אקספו תל אביב

לפרטים והרשמה

הוספה ליומן:

image

image

ועידת עכו הרביעית לעירוניות

הפורום הישראלי לעירוניות

ועידת עכו הרביעית לעירוניות עולה מדרגה.

בתקופה הזו, בה ישראל נמצאת שנה וחצי לתוך מלחמה
שטרם הסתיימה, הוועידה תהייה בסימן אתגרים והזדמנויות
צופי פני עתיד והשנה, יותר מתמיד, יש על מה לדבר.

מהרו להבטיח מקומכם!

יום חמישי, 12 ביוני 2025

אולמות האבירים, עכו העתיקה

לפרטים והרשמה

הוספה ליומן:

face
boo
k In
stag
/ram Y
ouT
ube W
ebsi
te

© איגוד המתכננים בישראל | צרו איתנו קשר: igudm1@gmail.com